

Petr Hvižd'

narozen 8. 8. 1963, Brno, zemřel 3. 9. 2000, Brno

Do základní školy chodil v Řečkovících na ulici Hapalovu a od 8. třídy na Horácké náměstí. Po gymnáziu (Slovanské náměstí) absolvoval architekturu na VUT v Brně (1987) a později režii na pražské FAMU (1987–1992). Ke studiu filmové školy a k profesionální práci se dostal jako renomovaný filmový amatér. Od roku 1976 natáčel amatérské filmy (8mm a 16mm):

Absolvoval s TV inscenací Člověk odnikud (1991) spolu s teoretickou diplomovou prací Psychologické a sociologické aspekty komerční kinematografie. Po studiu spolupracoval s ČT Brno. Snímek Řád (1994), k němuž napsal, podobně jako u svých ostatních snímků, i námět a scénář, je jeho celovečerním debutem.

Filmografie:

AMATÉRSKÉ FILMY:

Nepřemožitelný (asi 1976)

nedokončen

Létání (asi 1976–78)

Katastrofa (asi 1976–78)

Dýka (asi 1977 nebo 78)

Hrad na skále (asi 1978)

nedokončen

Záhada Freyského opatství (1980)

**dokument ze školního výletu
do Slovenského ráje** (1980)

Poslední pozvání (1981)

Portrét (1981)

Antimortis (kolem 1982)

nedokončen

Klíč k mlze (1983)

Stínohra (1984)

Balada o jablku a tůni (1986)

společně s výtvarnicí Evou Macholánovou

Útočiště (1986)

dokumentární záběry z bourání Mušova (někdy
před rokem 1987)

znělka Brněnské šestnáctky (1987)

Příběh slunečného rána (1988)

pod jménem Stanislav Křížek

The Story (asi 1988)

sestřih z filmů

ŠKOLNÍ FILMY ZA STUDIÍ NA FAMU:

90° Celsia (1987)

cvičení 1. ročníku režie – popis práce

Škatule, škatule hejbejte se (1987)

Anticorro (1988)

režijní spolupráce na cvičení 2. ročníku kamery Marka Jíchy

Noční depeše (1989)

ateliérové cvičení, 2. ročník režie

O švadlence a kavalírovi (1989)

playbackové cvičení

Vykladač snů (1990)

středometrážní film

Člověk odnikud (1991)

televizní inscenace

DOKUMENTÁRNÍ FILMY PRO ČESKOU TELEVIZI:

Příběhy vyprávěné větrem (1992)

Možnosti hrdinů (1994)

Stínoví vojáci (3 díly, 1996)

Příběh sv. Vojtěcha (1996)

Deset století architektury (2 díly, 1997)

Po stopách patriarchů a proroků (1999)

Dukla – krev a mýtus 1: Osudný obzor (1999)

Dukla – krev a mýtus 2: Agónie vítězství (1999)

CELOVEČERNÍ HRANÝ FILM:

Řád (1994)

poznámky a vzpomínky k filmům

Nepřemožitelný (N8mm, barevný, asi 1976)
nedokončen

Spolu s Bronislavem Kusým začali od sedmé třídy základní školy experimentovat s natáčením filmů na otcovu kameru 8 mm normal. Ze zamýšleného SciFi filmu zůstalo několik záběrů a animací, pozoruhodných připravenými rekvizitami a triky, jak sdělil Bronislav Kusý, inspirovanými Zemanovými filmy.

Létání (8mm, asi 1976–78)

Film dosud nenalezen.

Ve škole jsme s Petrem vydávali časopis. Vycházel v nákladu jednoho kusu, ten pak koloval mezi spolužáky. Vydrželi jsme to o něco víc, jak jeden školní rok. Petr do něj na zadní stranu nakreslil komix na téma pokusu o domácí výrobu le-tadla. Ten jsme v podstatě použili jako scénář k filmu.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

Katastrofa – pracovní název (8 mm, asi 1976–78)

Film dosud nenalezen.

Byl to takový trénink filmových postupů. Obsahem bylo zemětřesení, které potká opraváře v mostním tělese. Most se zlomí a on tam zahyne. K natáčení posloužila stavba dálničního mostu v Řečkovících přes Hapalovu. Petrovi připadalo, že sebou herec o zeď mrskal neakčně, tak s ním švihl do záběru tak, že ho z toho dva dny bolely záda.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

Dýka (N8mm, 4 min, černobílý, němý, asi 1977 nebo 78)

Tento film našel Jaromír Hvižd, Petrův otec, mezi ro-dinnými filmy na konci července 2013. Je to jeden z filmů natočených se spolužáky na základní škole. Jeden z akté-rů – Bronislav Kusý – si na něj vzpomněl jen velmi matně.

Hrad na skále (N8mm, barevný, asi 1978)

nedokončen

Natáčeno zřejmě v prvním ročníku gymnázia. Hlavní hrdina se přenesl v čase do středověku. Kaširováním jsme vyráběli přilby a zbroj pro pět mužů, měli jsme plátno na oděv. Pak se to válelo na půdě u mé babičky – možná to tam leží dodnes, měl bych se tam podívat.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

Záhada Freyského opatství (S8 mm, 22 min, černobílý, zvukový, 1980)

Film jsme natáčeli asi tři měsíce, s dokončováním jsme na něm dělali asi půl roku. K natáčení se nám velice hodil polozbořený klášter v Dolních Kounicích Rosa Coeli. Tam nás ale nechtěli pustit se slovy, že se tam i tak schází podivné skupiny. Já jsem to chtěl odpískat, ale Petr se nechtěl tohoto prostoru vzdát a tak jsme museli natáčet načerno. Až pak jsme se dověděli od místních, že jsme se tam náhodně střídali s feťákama a minul nás policejní zátah. Jezdili jsme tam vlakem do Moravských Bránic a pak pěšky do Dolních Kounic. Asi jednou nás vezl autem pan Hvižď, když jsme měli hodně rekvizit. Ty jsme ukryli za kříž a podobně, abychom je nemuseli další víkend zase vozit.

Já si vážím jednoho nadhledu, ve kterém se nám podařilo, že není vidět, že klášter stojí vlastně uprostřed městečka.

Nejvíc obdivované byly scény demolice. Klenby kláštera jsme vymodelovali z moduritu, umístili do akvária s vodou a při shazování ještě rozvířovali blatičko. Navíc jsme to ještě točili vyšší frekvencí, abychom záběry ještě více zpomalili. Podařilo se to napoprvé.

Jiným problémem byla demolice bytu. Natáčela se u nás v obýváku. Rodiče odjeli a nechali nám volnou ruku s podmínkou, že po návratu nesmí být nic poznat. Překvapil nás lustr (vyměnili jsme ke zničení samozřejmě jiný), kolik ran vzduchovkou vydržel, žárovka se rozletěla až napotřetí. Když pak rodiče viděli film, byli v šoku, co se v bytě dělo.

Luboše jsem pak daboval já, což filmu nepřidalo. On hrál dobře, ale zadržával. Chlap v televizi byl ideový komentátor, který peskoval západní politiku. Hodil se nám, protože nebyl tak profláknutý, jako hlavní komentátoři. Našimi větami ho daboval můj otec.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

Film jsme natočili podle povídky anglického spisovatele Keitha Robertse Boulterovi kanáři. Pohybuje se na pomezí dobrodružného filmu a hororu, tedy žánrů v amatérské tvorbě minimálně zastoupených.

Napínavá povídka se nám líbila a současně byla výhodná malým počtem jednajících postav. Její děj jsme pozměnili jednak proto, abychom jej patřičně dramaticky zhustili, jednak proto, abychom mohli redukovat dialogy na únosnou míru. Exteriéry jsme natáčeli nedaleko Brna, interiéry v Dolních Kounicích, v bývalém klášteře Rosa Coeli.

Ve filmu je použito řady trikových záběrů, většinou porízených dvojexpozicí. Dramatické napětí jsme se pokusili zvýraznit rapidmontáží a paralelní montáží. V závěru filmu je několik záběrů řítičích se kláštera. Při jejich natáčení jsme si pomáhali modelem ponořeným v akváriu, aby voda zpomalila pád, neboť naše kamera má nejvyšší snímací frekvenci 36 obr/s.

Realizaci filmu jsme si značně usnadnili tím, že jsme nasnímaný materiál vyvolávali doma a nemuseli čekat na jeho zpracování v laboratořích. Protože jsme neměli potřebné zkušenosti s ozvučováním, nevyšla nám bohužel po technické stránce zvuková složka, zejména dialogy.

Petr Hvižď

(převzato z rubriky Sami o sobě
v časopise Amatérský film, 1981, r. 13 (21), č. 6, s. 132)

U kamery Bronislav Kusý

dobové ohlasy:

... V této souvislosti obdivuji dvacetimíutový horor Záhada Freyeského opatství, natočený na podkladě jakési americké novely, protože jsem se místy opravdu skoro bála. Jeho autorům – Petru Hviždovi a Bronislavu Kusému – je sedmnáct let a za svůj film obdrželi třetí cenu. Je zřejmé, že hojně navštěvují dobrodružné filmy a umějí se z nich poučit. Dokáží navodit napětí ve scénáři i při realizaci, rozeznít i doznít akční scénu a pozoruhodně si osvojili i trikovou techniku. Nedostatkem filmu je několik nechtěně komických situací, které vyplynuly z předstírání exkluzivního prostředí špičkových fotografů.

Tereza Brdečková: Mladá kamera
(převzato z časopisu Amatérský film, 1981, r. 13 (21), č. 4, s. 81)

dokument ze školního výletu do Slovenského ráje
(N8 mm, 4,5 min, černobílý, němý, 4,5 min, 1980)

Standardní zachycení školního výletu. Hodnotu má především pro zúčastněné spolužáky.

dokumentární záběry z Hradiště Mstěnice (N8 mm, 2 min, barevný, asi 1976–78)

dokumentární záběry z bourání Mušova (N8 mm, 2,5 min, barevný, někdy před rokem 1987)

dokumentární záběry z výzkumu Znojenské rotundy
(16mm, 3 min, barevný, nedatováno, asi po 1983)

Tyto sice nesystematické, ale v průběhu let se opakující záznamy historických artefaktů dokládají trvalý zájem Petra Hviždě o historii a její filmové zachycení.

Poslední pozvání (S8 mm, 23,5 min, černobílý, zvukový, 1981)

Natáčeli jsme asi tři měsíce, se zpracováním vznikl film asi půl roku. Čtyři dny jsme bydleli u babičky v Horákově a točili jsme noční záběry. Tahali jsme asi 130 m

prodlužovaček – ztráty na nich byly takové, že už to skoro nesvítilo. Auto bylo Novosadů a Roman, protože byl o rok starší než my, měl už řidičák, tak mohl hrát řidiče. Noční scény v autě se točily v garáži, občas vzadu někdo prošel s baterkou, aby se jako míhala světla. Krev jsme zavedli pod vlasy trubičkou. Požár jsme natáčeli v domě, který byl dole v Králově Poli k demolicí, tak jsme tam zapálili trám, který jsme předtím polili benzinem. Romana Novosada dabuje Tonda (přezdívka Alexandra Bartoně) – bylo to z časových důvodů, asi jsme chtěli stihnout uzávěrku Mladé kamery – to byl takový vrchol, který bylo třeba obsadit. Starou paní hraje moje babička, zamlada ochotnice – ale mluví ji z praktických důvodů moje mamka, byla víc po ruce. Ostatní mluví sami sebe.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

dobové ohlasy:

Rovněž s Petrem Hvižděm a Bohuslavem Kusým jsme se už na Mladé kameře setkali – loni získali 3. cenu za horor Záhada Freyského opatství. V tomto žánru natočili i svůj nový film Poslední zpráva, ale na rozdíl od předchozího podle vlastního námětu. I za něj dostali 3. cenu. Jeho nedostatkem je, že autoři už ve scénáři ne vždy správně odhadli psychologickou pravděpodobnost jednání postav a že přece jen více nepřihlédli také k etické stránce příběhu, kterou ani u hororu není možno tak docela opomíjet. Na poměrně vysoké úrovni si však už osvojili postupy dobrodružných žánrů, jimiž dokáží navodit ve filmu potřebné napětí, a dovedně pracují i se zvukovou složkou.

Alena Kučerová: Soutěž mladých talentů.
(převzato z textu o průběhu Mladé kamery v Uničově publikovaného v časopise Amatérský film, 1982, r. 14 (22), č. 5, s. 99)

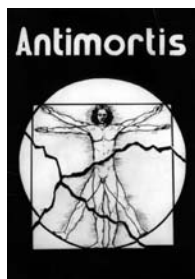
Portrét (S8mm, 7 min, barevný, zvukový, 1981)
nalezena kopie na VHS

Byly to tři až čtyři jednodenní natáčení, asi někdy na podzim, zřejmě současně s Posledním pozváním. Natáčení jsme měli domluvené v zámku Rájec Jestřebí. Prostě nás tam nechali a jen nás občas zkontrolovali. I noční záběry jsme točili ovšem ve dne. Protože jsme nebyli plnoletí, jezdili jsme tam vlakem, občas nás zavezl pan Hvižd' (Petrův otec) autem. Obraz s „prolisovanou“ dívkou namaloval Petr Hvižd'.

Bronislav Kusý (zaznamenal J. Strubl)

Antimortis (S8mm, barevný)
nedokončen

Nalezli jsme cívku natočeného materiálu k tomuto připravovanému hranému filmu. Petr se mnou o filmu mluvil, řešili jsme název novin, které by se měly ve filmu objevit. Z dochovaných záběrů je zřetelné, že mělo jít o dialogový film. První natáčení však ukázala, že je téma na osmičku těžko realizovatelné. Také si matně vzpomínám, že si Petr stěžoval na nespolehlivost hlavního aktéra. Přes to, že věnoval čas přípravě různých rekvizit, nakonec Petr natáčení filmu vzdal. Dále už natáčel na 16mm film.

Josef Strubl

Klíč k mlze (16mm, 1983)
Film dosud nenalezen.

Bohužel, v pozůstalosti jsme zatím našli pouze několik fotografií z natáčení. Petr Hvižd' napsal o tomto filmu článek do časopisu Amatérský film, ale zajímavé je i jeho líčení projekce na Mladé kameře 1994, které popisuje v dopise kolegovi Bronislavu Kusému na vojnu:

Nalezená vyzvěšovaná políčka z filmu.

„Skončila projekce ‚Klíče‘, rozsvítilo se a lidi reagovali. Předemnou seděl Koubek. I otočil se a usmál se, jako že kvalita. Vedle Bezděk. I otočil se a řekl: „To je perfektně udělaný. A ta holka je strašně krásná, kde jsi ji sehnal?“ Kachna (Katka Hloušková – poznámka JS), sedící vedle mě mlčela. Film se jí nelíbil ani trochu, nepochopila vůbec nic. Zeptal jsem se Štrůdla (Josef Strubl, poznámka JS), ten prohlásil, že většinu obsahu nechápe. Když byl rozbor a došlo ke ‚Klíči‘, otázal se šéfko poroty (pozor, ne Valušiak, ale k této podstatné otázce se dostanu později) zda jest přítomen autor, a já, což je nový obyčej, jsem zhruba prohlásil, že jde o alegorii, ... několik lidí z nichž každý svým subjektivním vnímáním tvoří svůj svět ... nepochopení, ... atd. Nastalo ticho, vlastně ještě ne, napřed Valušiak tiše hlesnul: „Tak to jsem nepochopil.“ ... Potom se k filmu začali vyjadřovat zvolna členové poroty, teda vlastně jen Valušiak + jakejsi režisér, ostatní asi nevěděli co si o tom mají myslet a byli filmem znechuceni, tak drželi hubu. Ten režisér nebo co to bylo zač, řekl, že je to kameramansky dokonalý, že je tam perfektní světlo, že není poznat, jestli je to vůbec umělý, že je dobrá kamera (jako kameramanský cvičení na FAMU), Valušiak řekl, že je tam dobrá režíe

pohybu postav, že se mu ta forma vůbec líbí, ale že obsah uniká. Načež ten režisér řekl, že takovej film je strašně zvláštní, že ho vlastně ani neumí hodnotit. Šéf pak řekl, že to je vyčerpávající a šlo se na další film.“

dobové ohlasy:

Třetí cenu si odnesl Petr Hvižd' za film Klíč k mlze. Tentokrát se zpronevěřil svým oblíbeným a „zažitým“ filmovým žánrům – detektivce a sci-fi – a pustil se do „filozofujícího“ filmu. Tři postavy i jejich příběh (odehrávající se v jakýchsi půdních prostorách) měly zřejmě představovat možné varianty životních cest nebo situací. Vztahy mezi postavami zprostředkované rozmanitými náznaky však zůstaly – v duchu názvu filmu – natolik mlhavé, že bližší smysl tohoto obrazové kultivovaného snímku divákům i porotě unikl.

Alena Kučerová: Když se řekne Mladá kamera.
(převzato z časopisu Amatérský film, 1984 r. 16 (24), č. 6, s. 123)

Stínohra (16 mm, 44 min, černobílý, 1984)

Zlatá medaile na Brněnské šestnáctce 1985, Cena za nejlepší hraný film na Mladé kameře 1986

Je pravděpodobné, že film odvysílala Česká televize v roce 1993 v cyklu O něčem jiném.

Přestože jsme v Řečkovících bydleli kousek od sebe a chodili rok na stejnou základní školu, poznali jsme se až v Klubu filmových amatérů (tehdy při Městském kulturním středisku S. K. Neumanna) a samozřejmě jsme společně vyjžděli na Mladou kameru. Tvořili jsme nezávisle a ke spolupráci došlo až při ozvučování Stínohry. Pracoval jsem tehdy jako pomocná vědecká síla v Audiovizuálním centru (AVC) UJEP (tehdejší název pro Masarykovu univerzitu), které sídlilo na pedagogické fakultě. Díky souhlasu faktického vedoucího střediska Ing. Mirka Kopřivy jsme mohli využívat studio a hlavně U-maticovou střížnu. Nejdříve jsem udělal pracovní přepis sestřiženého filmu

na video, udělal kopii na další kazetu a tím jsme získali 2 + 2 nezávislé zvukové stopy. Do nich jsme nahrávali hudbu, postsynchrony a ruchy. V některých pasážích bylo třeba stop víc, takže jsem udělal pracovní mix z další kopie. Výsledné záznamy byly nahrány už tak, aby stačilo přehrávat všechny stopy bez větších úprav úrovní.

Převážně jsme použili ruchy, které Petr získal z rozhlasu na magnetofonové pásce, některé jsme ale dodělávali ve studiu.

Hudbu hrál její autor Jaroslav Šťastný na syntezátor Roland. Dozvuk jsme dělali ve večerních hodinách na chodbě fakulty – Jarkovo hraní jsme nahrávali mikrofonem i s přirozeným halem.

Část varhanní hudby nahrál Jarek Šťastný v malé kapli na Petrově. Záznam probíhal na vypůjčený magnetofon.

Petr v tomto filmu poprvé použil na postsynchrony profesionální herce. Protože však při natáčení titulků ještě nevěděl, koho získá, v titulcích uvedeni nejsou. Hlavního hrdinu mluvil Petr Hanus, dívku Natálie Mukařovská z Mahenova divadla. Bohužel, nikdo si už nevybavuje jméno herce z Večerního Brna, který mluvil starého zemana.

Nakonec bylo třeba nahrát finální mix zpět na film. Jak je známo, na sestřižený film se nechávala u dr. Rentze nánést magnetická stopa, na kterou se zvuk nahrával. Synchronizovat dva U-maticové recordery nebyl problém, ale problém byl při nahrávání zvuku na stopu synchron s filmovou promítačkou. Použil jsem technicky nesmyslný, ale vcelku účinný způsob, kdy jsme promítačku napájeli přes regulovatelný atotransformátor (Petr mu říkal „hrnec“). Vlivem menšího napětí se pak díky zatížení promítačka mírně zpomalovala. Film jsme při záznamu promítali vedle monitoru videa a společně hlídali a porovnávali pohyby ve filmu, zejména střihy. Když se začal film předbíhat, tak jsme promítače ubrali napětí a opačně. Tak jsme jakž takž udrželi i u čtyřicetiminutového filmu synchron.

Josef Strubl

Foto: Helena Žáčková

Z dopisu Perta Hviždě Broňkovi Kusému (přezdívánému „kyslík“) na vojnu:

8. červen 1985

Ahoj O₂,
ve středu byla premiéra. Mohutné, ba co dím, monst-rózní. Bylo to v Ernově sále na Radnické, ...

... Projekce byla dobrá, až trochu na ten zvuk. Přišlo asi 120 lidí, možná víc, byli tam lidi, který jsem v životě neviděl, jak se mezi sebou navzájem pozvali, z Boskovic přijel dokonce představitel jedné z hlavních rolí s manželkou a byli tím děsně nadšení. Sál byl tak narvaný, že nestačily židle a někteří seděli na zemi v uličce mezi židlemi a před plátnem, a během projekce přicházeli další a ti zůstali stát podél stěny u vchodu. Jeden člověk se dokonce dovnitř už vůbec nedostal a u vchodu byli lidi tak namačkaní, že přes ně neviděl, tak zůstal venku před sálem a otevřenýma dveřma poslouchal zvuk. ... Na projekci měli přijít lidi z rozhlasu, z divadla, byl tam dramaturg z Večerního Brna, měli přijít nějací novináři (jeden to totiž viděl týden předem na Křence a říkal, že přijde na premiéru, ale nevím, jestli tam byl. Pozval jsem i dr. Smejkal, kterej provedl rozbor filmu a vedl diskuzi, (značně bouřlivou, ale museli jsme ve 21:00 vyklidit sál, což byla škoda). Většina

lidí je tím filmem dost nadšená, Jura Krejčí byl úplně u vytržení a rozhlašuje všude, že jsem setřel hranici profesionálního a amatérského filmu...

... Dr. Smejkal to srovnával s Bergmanem a s Tarkovským a dokonce i s Bunelem, Viktora – představitele hlavní role, který je zatím obdivován ve své roli ze všech stran, přirovnal k Maxovi von Sydowovi, což je Bergmanův hlavní hrdina mnoha filmů. Samozřejmě se nepěla jen samá chvála, diskutovalo se okolo vyznění filmu, pochopitelnosti námětu, atd. Ale jak říkám, většina lidí, o které mně jde, byla nadšena. Taky hudba se hodně líbí.

Po premiéře jsme udělali i takový fajn gesto, zúčastněné a na premiéře přítomné dívky a ženy dostaly kytku polních květin (narvaných hodinu před premiérou na Špilasu) – Rostá Bezděk, Jarek – ten hudebník a já jsme se plazili po stránkách Špilberku a škubali jsme všechno, co se nám zdálo vhodné. Dokonce já sám jsem od jedné obdivovatelky obdržel květinu. Uf, uf, to byla síla, co? Ale možná že to ve skutečnosti nebylo takhle nabubřelé, jak píšu, ale píšu pravdu. ...

dobové ohlasy:

Příznávám se, že čím víc o filmu Stínohra přemýšlím, tím víc jsem nadšen jeho obsahem i strukturou. Ne že bych neviděl jeho nedostatky, spíš se mi o nich nechce psát – a naštěstí pro ně není ani dost místa.

...

Film je vlastně také „jen“ stínohra, ale v rukou myslícího a citlivého umělce mohou tyto stíny ukazovat mnohem více krásy, moudrosti a pravdy než to, čím jsou vrženy.

Josef Valušiak: Bohatá významová struktura.
(převzaté citáty pochází z analýzy filmu Stínohra otištěné v časopise Amatérský film, 1986, 18 (26), č. 3, s. 57)

dokumentární záběry z natáčení Stínohry (3,5 min)
jsou natočené na barevný 8 mm film. Bohatou fotodo-
kumentaci pořídila Helena Žáčková.

Balada o jablku a tůni (společně s výtvarnicí Evou Ma-
cholánovou; 18,5 min, 16 mm, černobílý, 1986)
Cena za nejlepší animovaný film na Mladé kameře 1987

Povídka nebyla původně psaná jako předloha pro film, ale Evě Macholánové, která je v současné době jednou z nejtalentovanějších posluchaček Fakulty architektury VUT v Brně se zalíbila a navrhla ji zpracovat do podoby vhodné pro animovaný film. Protože klíčové momenty příběhu jsou v ní vyjádřeny vnější akcí, jejíž těžiště neleží ani v dialogích, ani v mimice postav, usoudili jsme, že obsah povídky lze bez větších problémů tlumočit kresbou. Děj se odehrává v pohádkovém prostředí. Avšak na rozdíl od pohádky v něm nevystupují pohádkové bytosti a také postrádá jeden základní pohádkový atribut, totiž šťastný konec. Náš film vypráví o mladém králi, který využije své autority, aby se postavil proti vžitě tradici, avšak vzápětí na to je za svou opovržlivost potrestán. Příběh ústí do obtížně řešitelného rozporu mezi stanovisky, z nichž lze jednání krále posuzovat. Vezmeme-li za měřítko pragmatické hledisko, bude se čin krále jevit jako neuvážený a on sám si bude vinen vlastní zkárou. Vzpouře krále však lze také obhajovat, a to tím, že jednal na základě své pravdy. Pak se ovšem nabízí otázka, není-li existence pravdy poněkud iluzorní, pokud chybí objektivní hledisko. Divák je tedy vyzván, aby sám rozhodl, na jaké straně bude stát. A protože poněkud studeně vyhlížející filozofický problém je prezentován na konkrétním příběhu člověka, má být divák při svém rozhodnutí veden citem, o němž víme, že se na objektivní pravdu neohlíží.

Celý příběh se odehraje během osmnácti minut v linkové kresbě tužkou na kancelářském papíru formátu A4. K nakreslení 5 500 fází formou totální animace po-

třebovala Eva Macholánová víc než půl roku. Při snímání nebylo použito triků, veškeré proláčky a iluze působící dojmem pohybu kamery jsou řešeny v kresbě. Volné baladické tempo filmu ponechává velký prostor pro metamorfózy obrazu, při jejichž ztvárnění Eva skvěle využila svého smyslu pro prostorovou představivost.

Abychom dosáhli žádané atmosféry a umožnili divákovi snazší komunikaci s vysoce stylizovanou kresbou, nechali jsme ve zvuku zaznít co možná nejreálnějším hlukům (dusot koně, kroky, šum davu ve velkém sále, nesrozumitelný šepot, křik apod.), takže zvuková skladba tohoto snímku je mnohdy svou složitostí na úrovni zvukové složky hraného filmu. Komponovaná hudba Jaroslava Štastného zní takřka po celou dobu trvání filmu a spoluvytváří atmosféru v klidných i dramatických pasážích. Třetí důležitou složkou zvuku je komentář vypravěče. Pro jeho použití jsme se rozhodli jednak proto, že udržuje kontakt diváka s dějem a vede jej v pasážích, které jsou obrazem těžko vyjádřitelné (klíčové scény se ovšem odehrají pouze v obraze, bez doprovodu slova), jednak proto, že vyprávění je pro pohádky charakteristické a celý příběh formou pohádky má.

Filmem O jablku a tůni jsme se mimo jiné pokusili dokázat, že animovaný film natočený v neprofesionálních podmínkách nemusí být jen rozhybanou anekdotou, ale může mít i mnohem složitější strukturu po stránce výtvarné i obsahové.

Petr Hvižd'

(převzato z rubriky Sami o sobě v časopise Amatérský film a video, r. 1987, r. 19 (27), č. 8-9, s. 185.

Do výtvarného oboru „Lidušky“ (vžitý název pro Lidovou školu umění – pozn. JS) jsem chodila nejdříve v Náměstí nad Oslavou a od šesté třídy do Ivančic, kde tehdy učil Michael Vystavěl. Ten si asi všiml, jak kreslím rychle, třeba ne tak pečlivě. Když pak učil v Brně na Mučednické, přešli jsme tam s ním. Kreslili jsme s ním i nějaké filmy. Dodělávalo se to na Orlí, kde bydlel a pak jsem večer jezdila domů.

S Petrem Hvižděm jsme oba studovali architekturu, navštěvovali Filmový klub – to byly body, kde se naše zájmy propojily. Přišel za mnou se scénářem – on tomu dal základní linii a já jsem to doplňovala, ale za svoje vzpomínky neručím.

Film jsem pak kreslila přes prázdniny. Otec, když viděl, že mně to nějak jde, tak mi udělal prosvětlovací stůl. Sedla jsem si většinou venku u domu ve stínu a dopoledne jsem čtyři až pět hodin kreslila fáze – vždy novou podle podložené předešlé. Trvalo to skoro celé prázdniny, asi jeden a půl měsíce. Vzniklo tak přibližně 6 000 kreseb.

Záznam rozhovoru (J. Strubl) s Evou Macholánovou
27. 7. 2013 v Sudicích

Po 27 letech jsme otevřeli archivní balíky s uschovanými kresbami.

Ozvučování probíhalo opět v AVC UJEP.

V pozůstalosti jsme nenašli ozvučenou kopii, pouze němý originál obrazu. Zvuk jsem měl ale schovaný v mém archivu na U-maticu s pracovním prepisem obrazu. Film jsme nechali kvalitně digitalizovat v České televizi a zvuk jsem k němu nasadil podle U-maticové kopie.

Josef Strubl

dobové ohlasy:

A tak nejdiskutovanějším animovaným filmem se stala Balada o jablku a tůni Evy Macholánové a Petra Hviždě z Brna (cena v kategorii do 30 let), poněkud rozvleklá pohádka, avšak s nápaditou animací a místy zručnou kresbou.

Pavel Melounek: Mladá kamera v roce nula.
(poznámka na okraj v časopise Amatérský film, 1987,
r. 19 (27), č. 6, s. 122-123)

O realizaci filmu lze říci, že tlumočila scénář v plné šíři, se všemi jeho chybami a omyly. Nesporně talentovaná kresba vystihla jeho polohu i atmosféru. Rozhodně je vynalézavější v lyricko-epickém líčení přírody a prostředí, než v dramatické stavbě děje, situací a charakterů. Tam se ovšem měla nejméně očí opřít. Oscilující vibrace kresby byla svým způsobem efektní, ale s poetickou polohou balady příliš nesouzněla. Faktem je, že graficko-výtvarná stránka filmu je výraznější a osobitější, než jeho hodnoty námětové a scénářistické.

Jsem poslední, kdo by chtěl měřit kreslenou prvotinu amatérů tvorbou našich nejlepších a nejzkušenějších profesionálů. Zamlčováním chyb však neprospějeme nikomu. Vážím si však tohoto shora tak pomluveného filmu daleko víc, než desítek jiných, myšlenkově i formálně daleko ucelenějších, které však jdou vyšlapanou cestou a nic neriskují. Tento film se pokusil vyjádřit závažnou myšlenku a tlumočit ji nově, odvážně a po svém.

Jan Poš: Úctyhodný pokus.
(z analýzy napsané pro Amatérský film a video,
1987, r. 19 (27), č. 8-9, s. 179)

Útočiště (16 mm, 42 min, černobílý, 1986)

Zlatá medaile a Cena diváka na Brněnské šestnáctce 1987, Hlavní cena a Zlatá medaile UNICA na Celostátní soutěži amatérských filmů 1987

Film odvysílala Česká televize 30. 8. 1993 v cyklu O něčem jiném.

Ozvučování již tradičně probíhalo v AVC UJEP, takže s ním Petr dopředu počítal, takže tentokrát jsou už herci, kteří své amatérské kolegy dabovali, v titulcích uvedeni. Problém byl ale s tím, že jsem jako čerstvý absolvent VŠ odcházel v září na prezenční vojenskou službu a bylo jasné, že nebudu moct zvuk dokončit. Do závěrečných prací jsme tedy zapojili ochotného kolegu z AVC Petra Hajna, který mne ve finále zastoupil.

Záznam flétny domluvil Jarek Šťastný v Mahenově divadle, kde tehdy pracoval jako noční vrátný. Nahrávalo se tedy – jak jinak – v noci.

K osobě Jaroslava Šťastného je třeba ještě poznamenat, že nejde o jmenovce MgA. Jaroslava Šťastného, PhD., tvořícího pod pseudonymem Peter Graham, působícího na JAMU, i když Petr Hvižd' ve své profesionální tvorbě použil do filmů hudbu i tohoto autora.

Josef Strubl

Foto: Helena Žáčková

dobové ohlasy:

Rovnako zlatú medailu získal film Útočiště (Petr Hvižd', ČSSR). ... Opäť nachádzame dramaturgickú a režijnú vyváženosť, presvedčivé výkony hlavných predstaviteľov. Hviždova kamera je vzhľadom na akčný dej, v ktorom sa psychologicky vykresľujú jeho účastníci, dynamickejšia, rovnako invenčne ako predošlý film využíva osvetlenie. Štyroch hlavných aktérov charakterizuje autor v dialógoch zopár slovami, zhustene, čo len dotvára dramatickosť ich situácie (v ktorej pri úteku pred násilím a pri novom nečekanom stretnutí sa s ním - asi skutočne nezvykne byť čas na veľké reči). Hvižd' vo zvukovej a obrazovej charakterizácii nesklzol do banalít či moralizovania. Naopak, slovo a obraz tu majú svoje presné vyznenie, s vývojom situácie sa stále hlbšie obnažuje aj charakter jej účastníkov. Film Útočiště si odniesol aj Cenu diváka.

Peter Dodek: Rast počtu aj kvality:

Ku XXVII. ročníku Brnenskej šestnáctky. (publikováno v časopise Výtvarnictvo, fotografia, film, 1987, roč. XXV, č. 3, s. 18-19)

Chci se ještě chvíli pozdržet u Útočiště Petra Hviždě, jež si nakonec odvezlo z Uničova jednu z letos dvou (poprvé) udělených Hlavních cen a kromě ní ještě čestné uznání za obrazové ztvárnění. Jde o náročně koncipovanou, pětáctýřicetiminutovou úvahu o relativitě svobody, zdrojích strachu, podobách agresivity i malodušnosti v nás. Trochu dost na jeden film. Přesto však Hvižd' dokáže své vyprávění gradovat, v závěru zpřesnit a vyostřit tematické poselství, jež – přes jistou dávku skepticismu – je ochotno brát v úvahu i pozitivnější variantu rozuzlení lidských konfliktů na konci tisíciletí. Připočteme-li k tomu perfektní kameramanskou práci, přesnou montáž a nápaditou práci s původní hudbou, pak lze tvrdit, že v leccěms jde o dílo mimořádné, a to nejen v amatérském kontextu. Má však i své slabiny: vadí přebytná délka (patrná zvláště ve střední části filmu), nepřilíživé vedení herců a dosud nedostatečná schopnost budovat jednotlivé situace. Ve snaze neopakovat jistou roztržitost Stínohry Hvižd'

v Útočišti až asketicky sevřel vyprávění kolem hlavního motivu (totiž narůstání agresivity jednoho ze čtyř uprchlíků) a zbytečně z příběhu odstranil potřebná kontrapunktická místa. Přes tyto dílčí výhrady čněl Hviždův film vysoko nad zbývající hranou kolekce třinácté Mladé kamery.

Pavel Melounek: Mladá kamera v roce nula.
(z recenze publikované v časopise Amatérský film, 1987,
r. 19 (27), č. 6, s. 122-123)

Příběh slunečného rána (16 mm, 4 min, černobílý nebo tónovaný, 1988)

na přehlídce zasílal autor film pod jménem Stanislav Křížek; Cena za hraný film na Mladé kameře 1989

identifikovaná hudba:

Jaroslav Šťastný (akordy na začátku a na konci filmu)

The Beatles, Lennon–McCartney, „Golden Slumbers“, 1969, album Abbey Road

Tento film vznikl tak zvláštním způsobem, že se to téměř zdráhám přiznat. Když jsem totiž jednoho slunečného rána vzal kameru do ruky, neměl jsem vůbec žádný záměr, natož pak scénář. Potřeboval jsem pouze natočit expoziční zkoušku na černobílý materiál, který jsem si koupil v bazaru. Tomu, že byl značně prošlý, vděčím za příjemně měkké podání světelných kontrastů. Chodil jsem po pokoji a tu a tam, okouzlen hrou světla a stínu, natočil pár obrazově zajímavých detailů, k čemuž nepříliš uklizený interiér dával dost možností.

Po chvíli mi atmosféra nehybných předmětů ozářených ostrým slunečním světlem vnukla myšlenku, že by se z těch právě natočených záběrů dal složit smysluplný film, ale neměl jsem žádný konkrétní nápad. Ten jsem zčista jasně dostal ve chvíli, kdy jsem natočil záběr knihy Beatles, kterou jsem před tím rozečtenou odložil. Při té příležitosti jsem si okamžitě vzpomněl na jednu písničku Beatles, která by mohla vytvořit k této atmosféře vhodný zvukový doprovod, takže najednou jsem měl vymyšlenou celou koncepci tragického příběhu. Dotočil jsem ještě některé další záběry, tentokrát už samozřejmě se zcela přesným záměrem.

Příběh slunečného rána je nezvyklý film, protože v něm nehraje roli herecká akce ani jakýkoliv pohyb v záběrech, ale pouze světlo a postupné objevování souvislostí mezi zachycenými předměty, které vytvoří celou mozaiku „příběhu“. Snažil jsem se využít ostrého slunečního světla tak, aby většina záběrů byla snímána v protisvětle. Do míst, kde slunce nesvítlo podle mé představy, jsem světlo odrazil pomocí zrcadla, takže žádný záběr není přisvětlován umělým světlem. Jak důležitá byla pro tento film světelná atmosféra, jsem si uvědomil, když jsem chtěl několik záběrů dotočit druhý den, kdy už bohužel bylo zataženo.

Zvuková stránka filmu je poměrně jednoduchá, její hlavní složku tvoří – kromě několika ruchů – jedna píseň, kterou zpívá Paul McCartney. Jmenuje se Sladký spánek a její text s námětem filmu přesně koresponduje. Protože je ale v angličtině, není samozřejmě běžně srozumitelný.

Měl jsem zřejmě víc štěstí než rozumu. I když film vznikl bez jakékoliv přípravy, jsem s výsledkem celkem spokojen. Při natáčení dalšího filmu, který teď připravuji, už ale raději na štěstí náhody spoléhat nebudu.

Stanislav Křížek

(pseudonym Petra Hviždě – text vyšel v rubrice Sami o sobě v časopise Amatérský film a video, 1988, r. 20 (28), č. 12, s. 276)

V pozůstalosti jsme našli němý originál obrazu, 16mm magnetický pás se zvukem (dvoupás) a dvě zvukové kopie. Jedna z nich byla černobílá (označená jako „šedá kopie“) a druhá byla na barevném materiálu s mírným modrým tónem. Protože tuto verzi Petr posílal na přehlídce a také ji měl přepsanou na archivní VHS, nechali jsme v ČT digitalizovat tuto kopii.

dobové ohlasy:

Stanislav Křížek vo svojej impresii o samovražde mladého dievčaťa naznačil filmársky talent a ambície, vedome však zostal „iba“ při overovaní svojich síl na re-

latívne malej ploche. Kamera v nej hľadá najmä detaily a veľké detaily, spolu s piesňou Zlatý spánok od skupiny Beatles evokuje atmosféru, transformuje divákovi vzťah autora k prostrediu, v ktorom sa uzavrel príbeh. Formálne čisté dielko.

Peter Dodek: Vyrovnanosť bez výrazných vrcholov:

Nad 29. ročníkom Brnenskej šestnástky.

(převzato z časopisu Výtvarnictvo fotografia film, 1989,
r. XXVII, č. 2, s. 16-17)

znělka Brněnské šestnástky (16 mm, 1987)

Až do půlky července 2013 jsme považovali originál znělky natočený na 16 mm filmovém pásu za ztracený a znali jsme ji jen z kopie na VHS. V pozůstalosti jsme však našli mezi nepoužitým materiálem ze školních prací originál obrazu, dvě zvukové kopie (mg zvuk) a dvě němé kopie. Nechali jsme digitalizovat originál obrazu a expozičně vyrovnanou ozvučenou kopii (mg zvuk). Na DVD jsme k originálu obrazu nasadili odpovídající zvuk.